

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ע"נ 31465-09-10

גרוסמן נ' משהב"ט אגף השיקום קצין תגמולים

בפני : ועדת הערעורים לפי חוק הנכים (תגמולים) / שיקום תשי"ט-1959

בפני: כב' השופט בדימוס דן גבאי - יו"ר

ד"ר כץ עמונאל - חבר

ד"ר יהודית ארבל - עו"ד

אלון גרוסמן

המערער :

ע"י ב"כ עו"ד לימור בריק ואח'

נגד

משהב"ט אגף השיקום קצין תגמולים

המשיב:

ע"י פרקליטות מחוז תל אביב (אזרחי)

1

החלטה

2

3

4

ערעור זה עניינו שאלת הקשר הסיבתי בין מחלתו של המערער MYCOSES FUNGOIDES (להלן:

5

MF) לבין שירותו הצבאי בצ.ה.ל.

6

7

עיקרי העובדות

8

9

1. המערער התגייס לצ.ה.ל ביום 7.10.07 בפרופיל 97 ושובץ בבסיס טכני של חיל האוויר

10

ולאחר סיום קורס מתאים הוצב בבסיס "תל נוף" בתפקיד טכנאי אוירונטיקה אשר כלל

11

טיפול במכשירים חשמליים במסוקים.

12

13

2. בתוקף תפקידו ולטענתו במהלך עבודתו נחשף ובא במגע ישיר עם שמנים ודלקים אשר זלפו

14

ונזלו על גופו תוך כדי ביצוע עבודתו שבוצעה ללא כפפות.

15

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ע"נ 31465-09-10

גרוסמן נ' משהב"ט אגף השיקום קצין תגמולים

בפני : ועדת הערעורים לפי חוק הנכים (תגמולים) / שיקום תשי"ט-1959

בפני: כב' השופט בדימוס דן גבאי - יו"ר

ד"ר כץ עמונאל - חבר

ד"ר יהודית ארבל - עו"ד

- 1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
3. לאחר מספר חודשים בתפקיד, הופיעו על גופו סימנים בצורת עיגולים לבנים, בעיקר על הידיים וביום 25.5.08 פנה לרופא בבסיס אשר הפנה אותו לרופא עור ועבר ביופסיה בבית חולים "שיבא" תל השומר אשר לא העידו על ממצאים.
4. בבדיקה נוספת שעבר בחודש דצמבר '08 העידו על מחלתו של המערער (MF) מחלה סרטנית מסוג לימפומה.
5. לאחר שעמד המערער בפני ועדה רפואית שוחרר מצ.ה.ל ביום 1.4.09 בפרופיל 21.
6. המערער פנה למשיב ביום 13.3.09 בתביעה להכרה במחלתו לטענתו הקשורה בשירותו הצבאי וביום 17.8.10 דחה המשיב את תביעתו בהעדר קשר סיבתי בין מחלתו לשירותו הצבאי ומכאן הערער.
- עיקר טענות ב"כ המערער
7. עדותו של מפקד הטייסת רוני פולוביאן – מגמתית ובלתי אמינה ולא יכול להיות שהוא מודע לעבודתו של כל חייל בבסיס בהיותו ממונה על כ- 900 חיילים.
8. אין ספק שקיים קשר סיבתי בין מחלתו של המערער שהופיעה תוך כדי שירותו ומגעו בשמנים ודלקים שונים וזאת לפי חוות דעתו של פרופ' אריה אינגבר המומחה מטעם המערער שיש לקבל את חוות דעתו ולהעדיפה על חוות דעתו של המומחה מטעם המשיב דר' יוסף שירי ולקבוע כי מחלתו של המערער הוחמרה בשיעור 50% עקב שירותו הצבאי.
9. המערער הצליח להרים את נטל ההוכחה המוטל עליו במידה מתקבלת על הדעת כי עקב שירותו הצבאי עת שימש כטכנאי אווירוניקה נאלץ לבוא במגע עם דלקים ושמנים שגרמו

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ע"נ 31465-09-10

גרוסמן נ' משהב"ט אגף השיקום קצין תגמולים

בפני : ועדת הערעורים לפי חוק הנכים (תגמולים) שיקום תשי"ט-1959

בפני: כב' השופט בדימוס דן גבאי - יו"ר

ד"ר כץ עמונאל - חבר

ד"ר יהודית ארבל - עו"ד

1 להחמרת ולהאצת המחלה כפי שנפסק בע.א. 472/89 ק. ת נגד רוט פ"ד מה (5) 203 ובע"א
2 2027/94 צביה קליג נגד ק.ת פ"ד נ' (1) 529.
3
4

עיקר טענות ב"כ המשיב

- 5
- 6 10. אין לקבל את טענת ב"כ המערער ואת חוות דעתו של המומחה מטעמו פרופ' אריה אינגבר
7 לפיהם מחלתו של המערער הוחמרה בשיעור של 50% בגין השירות.
8
- 9 11. על המערער להוכיח כי קיימת סבירות של למעלה מ- 50% לקשר סיבתי בין תנאי שירותו
10 לבין המחלה ממנה סובל כפי שנפסק ב- דנ"א 4693/05 ב"ח כרמל חיפה נגד עדן מלול (נבו)
11 (29.8.2010).
12
- 13 12. לפי חוות דעתו של דר' שירי החשיפה הנטענת התרחשה במשך כ- 7 חודשים כאשר בפועל
14 המערער יכול להיחשף, אם בכלל בתקופה של חודשים וחצי בלבד עד שלושה לכל היותר
15 ולא במשך שנה כפי שסבור פרופ' אינגבר, ואילו זמן הדגירה של הופעת גידולים סרטניים
16 ממגע עם חומרים המעוררים שינוי סרטני אורך שנים רבות ועל כן שירותו הקצר של
17 המערער עד להופעת המחלה מעיד בעליל על כך שאין קשר בין מחלתו לבין שירותו הצבאי,
18 כמו כן רוב הופעת הגידול הסרטני מהסוג בו לקה המערער, באה לאחר גירוי שמוביל
19 לזיהום, מה שלא נמצא במקרה של המערער.
20
- 21 13. בעדותו ובתצהירו של העד רונן פולוביאן, מפקד טייסת האחזקה בה שירת המערער אשר
22 מכיר את העבודה בה עסק המערער עם שירות בחיל האוויר של 25 שנים שהחל את דרכו
23 כטכנאי ובה במגע עם חומרים בהם עבד המערער, החשיפה לחומרים היתה חשיפה מזערית
24 בלבד שלא פוגעת בעובד וגורמת מחלה מסוג MF.
25

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ע"נ 31465-09-10

גרוסמן נ' משהב"ט אגף השיקום קצין תגמולים

בפני : ועדת הערעורים לפי חוק הנכים (תגמולים) / שיקום תשי"ט-1959

בפני: כב' השופט בדימוס דן גבאי - יו"ר

ד"ר כץ עמונאל - חבר

ד"ר יהודית ארבל - עו"ד

14. יש להעדיף את חוות דעתו של המומחה דר' יוסף שירי על פני חוות דעתו ועדותו של פרופ' אינגב.

15. אין מקום לגזור הלכה מעניין פסק הדין בעניין קרישוב לעניינו גם משום שמדובר במטרייה שונה של דיני הנזקין מזו של חוק הנכים.

דיון והערכה

16. ההכרעה בתיק זה בעיקרה רפואית בין עבודתו של המערער בטיפול במסוקים וחשיפתו במגע בשמנים ודלקים לבין מחלתו מסוג (MF) שהיא מחלה סרטנית מסוג לימפומה.

17. שמענו את פרופ' אינגבר אריה שהעיד מטעם המערער ומסר והגיש שתי חוות דעת ואת דר' יוסף שירי שהעיד מטעם המשיב והגיש אף הוא שתי חוות דעת.

18. שמענו את המערער שמסר תצהיר עליו נחקר ע"י ב"כ המשיב וכן שמענו את מפקד הטייסת סגן אלוף רונן פולוביאן מפקדו של המערער אשר מסר תצהיר עליו נחקר ע"י ב"כ המערער.

19. הצדדים הגישו סיכומים והסתמכו על פסקי דין ופרסומים רפואיים רבים ועלינו איפוא להחליט באם המערער עמד בנטל הנדרש כדי להוכיח את תביעתו הנתמכת בחוות דעתו של פרופ' אריה אינגבר.

20. בהתאם להלכה שנפסקה בע.א. 472/89, ק.ת. נגד רוט פ"ד "מה" (5) עמוד 203 הדנה בחובת ההוכחה המוטלת על תובע נאמר כדלקמן:

"אין הוא חייב לבסס טענותיו עד לדרגת שכנוע של קרוב לוודאי, די אם עולה מההוכחות בשלימותן, לרבות החומר הרפואי, כי מתקבל מאוד על הדעת שאמנם קיים קשר סיבתי בין השירות הצבאי לפרוץ המחלה אך לא הייתי מסתמך בפחות מזה".

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ע"נ 31465-09-10

גרוסמן נ' משהב"ט אגף השיקום קצין תגמולים

בפני : ועדת הערעורים לפי חוק הנכים (תגמולים) / שיקום תשי"ט-1959

בפני: כב' השופט בדימוס דן גבאי - יו"ר

ד"ר כץ עמונאל - חבר

ד"ר יהודית ארבל - עו"ד

- 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
 - 6
 - 7
 - 8
 - 9
 - 10
 - 11
 - 12
 - 13
 - 14
 - 15
 - 16
 - 17
 - 18
 - 19
 - 20
 - 21
 - 22
 - 23
 - 24
 - 25
 - 26
21. עלינו לבדוק איפוא באם אכן המערער הצליח להביא הוכחות מתקבלות על הדעת שאמנם קיים קשר סיבתי בין שירותו הצבאי לבין מחלתו ובאם שירותו הצבאי אכן האיץ או החמיר את מחלתו בשיעור 50% בהתאם לחוות דעתו של פרופ' אינגבר.
22. עלינו לבחון באם הוכח קשר סיבתי עובדתי הנותן ביטוי לקשר סיבתי פיזי - אובייקטיבי וקשר רפואי וכן את הקשר המשפטי האמור ליתן ביטוי להכרה משפטית ערכית בהטלת אחריות משפטית.
23. המערער כאמור העיד בפנינו ומסר תצהיר עליו נחקר ע"י ב"כ המשיב ובסעיף 5 לתצהירו מצהיר המערער כדלקמן:
- "א. 5 מתוקף תפקידי, במהלך עבודה שגרתית יום יומית נחשפתי ובאתי במגע ישיר עם שמנים ודלקים אשר זלפו ונולו על גופי תוך כדי ביצוע התיקונים, יצויין כי לעיתים אף נאלצתי לשבת על הנוזל תוך מציאת גישה למערכת שעלי לתקן".
24. מפקדו של המערער העד רונן פולודיאן מתאר את תנאי עבודתו של המערער בצורה אחרת ובסעיפים 6, 7, 8, 13 מצהיר כדלקמן:
6. "המכשירים שבהם טיפל אלון פולטים קרינת רדיו (אלקטרומגנטית) נמוכה בלבד, כזאת המאפיינת מכשירי חשמל מוכרים ביתיים. מכל מקום, הקרינה של המכשירים הרלוונטיים מנוטרת, ולחיילים נמסרות הנחיות של זהירות בעבודה, עליהן חוזרים בהדרכות השונות.
7. אלון לא היה חשוף לסיכונים תעסוקתיים מיוחדים כחלק מעבודתו, למעט אולי, לרעש שנגרם מסביבת עבודתו, ומכל מקום - ניתנו לו אמצעי מיגון מתאימים לכל סיכון כאמור.
8. בבסיס מתקיימת מודעות גבוהה לבטיחות ושמירה על בריאות החיילים, ולכן מתקיימות גם הדרכות, שאותן עבר גם אלון, בנושאים אלו.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ע"נ 31465-09-10

גרוסמן נ' משהב"ט אגף השיקום קצין תגמולים

בפני : ועדת הערעורים לפי חוק הנכים (תגמולים) / שיקום תשי"ט-1959

בפני: כב' השופט בדימוס דן גבאי - יו"ר

ד"ר כץ עמונאל - חבר

ד"ר יהודית ארבל - עו"ד

- 1
- 2 13. מסוק הוא כלי טייס עדין שהניקיון והתקינות שלו, של חלקיו ומערכותיו – מוקפדים
- 3 לעיתים נדירות ישנן הזעות מהצינורות של המסוק, אולם זהו מקרה המוגדר כחריג, ואם
- 4 אכן מתרחש הוא מטופל באופן מידתי.
- 5
- 6 25. העד בחקירתו הנגדית ציין כי המערער עובד ברוב היום במעבדה ולא במוסך לתיקון
- 7 מסוקים וחשיפה לשמן אם הייתה בכלל, הייתה באופן מזערי.
- 8
- 9 26. הן מעדותו של המערער ועדותו של מפקדו רוני פולודיאן ברור לנו כי המערער בזמן שירותו
- 10 היה נתון לחשיפה ומגע עם שמנים ודלקים באופן מזערי והשאלה באם הוכח קשר סיבתי
- 11 בין המגע והחשיפה להחמרת מחלתו או האצתה כפי שסבור פרופ' אינגבר.
- 12
- 13 חוות הדעת הרפואית
- 14
- 15 27. שני המומחים שהעידו בפנינו ונחקרו על חוות דעתם הסתמכו על ספרות רפואית לביסוס
- 16 חוות דעתם אך לא הובאה בפנינו אסכולה רפואית מוסכמת עליה נוכל לבסס את החלטנו.
- 17
- 18 28. שני המומחים תומכים בחוות דעתם באותו מאמר שפורסם בספרו של המלומד פוצפטרק
- 19 אך כל אחד מהם מגיע למסקנה שונה בעניינו של המערער.
- 20
- 21 29. ניתן להבין מעיון במאמר כי למרות קיומם של מאמרים סותרים סביר יותר להניח כי קיים
- 22 קשר הגיוני בין מחלה מסוג MF לעבודה שיש בה מגע עם חומרים מסויימים.
- 23 יש לציין כי דר' שרי שהעיד מטעם המשיב לא מסכים למסקנה זו.
- 24

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ע"נ 31465-09-10

גרוסמן נ' משהב"ט אגף השיקום קצין תגמולים

בפני : ועדת הערעורים לפי חוק הנכים (תגמולים) / שיקום תשי"ט-1959

בפני: כב' השופט בדימוס דן גבאי - יו"ר

ד"ר כץ עמונאל - חבר

ד"ר יהודית ארבל - עו"ד

- 1 מאחר ושני המומחים מסתמכים על אותו מאמר, הגיוני לקבל את הסיכום של המאמר אשר
- 2 קובע כי אכן קיים קשר הגיוני בין מחלת ה- MF למקצועות מסויימים שיש בהם מגע עם
- 3 חומרים מסויימים ושמנים ודלקים.
- 4
- 5 30. דר' שירי חוזר בחוות דעתו ובעדותו כי הזמן הדרוש להתפרצות המחלה נמדד בשנים במגע
- 6 עם חומרים מסרטנים ומאחר ושירותו הקצר של המערער עד להתפרצות המחלה היה קצר
- 7 פחות משנה דבר שמעיד שאין קשר סיבתי בין התפרצות המחלה לשירותו הצבאי גם אם בא
- 8 במגע עם שמנים ודלקים.
- 9
- 10 31. פרופ' אינגבר בעדותו ובחוות דעתו חוזר ומציין כי מאחר והמערער תוך כדי שירותו בה
- 11 במגע עם שמנים ודלקים שאחד מהשמנים הנ"ל הם מסרטנים. סביר להניח שהמחלה
- 12 שהתפרצה אשר הופיעה בגיל 19 תומכת במסקנה שקיים קשר חלקי בין החמרת המחלה או
- 13 זירוז הופעתה לבין שירותו הצבאי של המערער.
- 14
- 15 32. דר' שירי בעדותו בפנינו מסכים כי פריצת מחלת ה- MF הינה בדרך כלל פורצת בין גילאים
- 16 40-60 ונדיר מאוד לחלות בה בגיל צעיר כפי שהופיעה אצל המערער וכן טרם הופעת המחלה
- 17 אמורה להיות אלרגיה בעור החולה, דבר שלא היה אצל המערער, התומך במסקנתו שאין
- 18 קשר סיבתי בין התפרצות המחלה לשירותו הצבאי של המערער.
- 19
- 20 33. פרופ' אינגבר לא מסכים למסקנתו של דר' שירי בדבר הופעת אלרגיה בעור שאין לה בסיס
- 21 רפואי מוסכם ויש לתת משקל לגיל הצעיר של המערער שהיה בגיל 19 בזמן התפרצות
- 22 המחלה דבר שמחזק הקשר בין עבודתו להתפרצות ו/או החמרת המחלה בה לכה.
- 23
- 24 34. אנו מקבלים את עדותו וחוות דעתו של פרופ' אינגבר, בעל נסיון רב שנים, שהתבסס בעדותו
- 25 ובחוות דעתו על ספרות מקצועית לפיהם אכן קיים קשר הגיוני סביר בין מחלתו של

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ע"נ 31465-09-10

גרוסמן נ' משהב"ט אגף השיקום קצין תגמולים

בפני : ועדת הערעורים לפי חוק הנכים (תגמולים) שיקום תשי"ט-1959

בפני: כב' השופט בדימוס דן גבאי - יו"ר

ד"ר כץ עמונאל - חבר

ד"ר יהודית ארבל - עו"ד

- 1 המערער מסוג MF לבין עבודתו בה היה חשוף לשמנים ודלקים שחלה בגיל 19 דבר שהוא
- 2 נדיר מאוד בספרות המקצועית מסקנה אליה מסכים גם דר' שירי.
- 3
- 4 36. בהתאם לפסק הדין בע.א. 472/89 ק.ת. נגד רוט פס"ד מ"ה עמוד 651 נקבע כי אין התובע
- 5 חייב לבסס את טענותיו עד לדרגת שכנוע של קרוב לוודאי, די אם עולה מהראיות בשלמותו,
- 6 לרבות החומר הרפואי כי מתקבל על הדעת שאמנם קיים קשר סיבתי בין השורות הצבאי
- 7 לפרוץ המחלה, וגם במקרה שלפנינו לפי כל הנסיבות, גילו הצעיר של המערער התגייס
- 8 לצ.ה.ל בפרופיל 97 כאשר המחלה התגלתה תוך כדי שירותו כאשר היה במגע עם חומרים
- 9 שחלקם מסרטנים, סביר להניח כי קיים קשר בין שירותו הצבאי לפריצת מחלתו שהייתה
- 10 קודם לכן והוחמרה עקב שירותו הצבאי כפי שקבע פרופ' אינגבר.
- 11
- 12 37. עלינו לציין בהיותנו ועדה הפועלת לפי החוק המנהלי לה סמכות רחבה ואו טבועה למען
- 13 עשיית צדק וגם לפי פסק דינו של בית משפט העליון ע.א. 134/64 וינשטין נגד קצין
- 14 התגמולים, פ"ד י"ח (2) 510 – אנו דנים בשאלה אם מחלה מסויימת פרצה עקב השירות
- 15 הצבאי, לא רק מפי הרופאים אנו חיים, השאלה אינה רק שאלה רפואית כי אם שאלה
- 16 משפטית או שאלה המעורבת רפואית ומשפטית שיש לקחת בה בחשבון הקשר המשפטי
- 17 הסובייקטיבי והקשר האובייקטיבי, כאשר אנו מחליטים בקיומו של קשר בין השירות
- 18 הצבאי למחלה.
- 19
- 20 38. במקרה זה לאחר ששקלנו את טענות באי כוח הצדדים ואת חוות דעת המומחים שהוגשו
- 21 ולאחר שקיבלנו את חוות דעתו של פרופ' אינגבר אנו מחליטים כי הוכח קשר סיבתי בין
- 22 שירותו הצבאי של המערער לבין החמרת מחלתו אשר פרצה תוך כדי שירותו הצבאי.
- 23
- 24 39. אנו מעריכים את שיעור החמרת המחלה מגיע ל- 30% על חשבון השירות הצבאי.
- 25

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ע"נ 31465-09-10

גרוסמן נ' משהב"ט אגף השיקום קצין תגמולים

בפני : ועדת הערעורים לפי חוק הנכים (תגמולים) שיקום תשי"ט-1959

בפני: כב' השופט בדימוס דן גבאי - יו"ר

ד"ר כץ עמונאל - חבר

ד"ר יהודית ארבל - עו"ד

- 1 40. לאור האמור אנו מחליטים להיעתר חלקית לערעורו של המערער על החלטת המשיב
- 2 וקובעים כי מחלתו של המערער הוחמרה בעקבות שירותו הצבאי בשיעור של 30% בלבד.
- 3
- 4 41. המשיב ישלם למערער הוצאות הערעור בסך כולל של 5,000 ₪.
- 5
- 6 42. זכות ערעור לבית משפט המחוזי תוך 45 ימים.
- 7
- 8 43. המזכירות תשלח לצדדים עותק מההחלטה בדואר רשום.
- 9
- 10
- 11 ניתנה היום, כ"ה כסלו תשע"ג, 09 דצמבר 2012, בהעדר הצדדים.
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16 _____
- 17 עו"ד יהודית ארבל - חברה
- 18 _____
- _____
- ד"ר כץ עמונאל - חבר
- _____
- דן גבאי, שופט בדימוס
- יו"ר

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ע"נ 31465-09-10

גרוסמן נ' משהב"ס אגף השיקום קצין תגמולים

בפני: אגדת הערעורים למי חוק הנכים (תגמולים) שיקום תשי"ט-1959

בפני: כב' השופט בדימוס דן גבאי - יו"ד

ד"ר כץ עמונאל - חבר

ד"ר יהודית ארבל - עו"ד

- 1 לאור האמור אנו מחליטים להיעתר חלקית לערעורו של המערער על החלטת המשיב
- 2 וקובעים כי מחלתו של המערער הוחמרה בעקבות שירותו הצבאי במסגרת של 30% בלבד.
- 3
- 4 המשיב ישלם למערער הוצאות הערעור בסך כולל של 5,000 ₪.
- 5
- 6 זכות ערעור לבית משפט המחוזי תוך 45 ימים.
- 7
- 8 המוכרות תשנה לצדדים עותק מההחלטה בדואר רשום.
- 9
- 10
- 11 ניונה חיוס, כ"ה בסלו תשע"ג, 2012, בדצמבר 2012, בהעדר הצדדים.
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17
- 18

23

א. ג. א.
עו"ד יהודית ארבל - חברה

ד"ר כץ עמונאל - חבר

דן גבאי, שופט (בדימוס)
17/12/2012
נבאי, שופט (בדימוס)
ועדות ערר, ביט"ש השלום ת"א